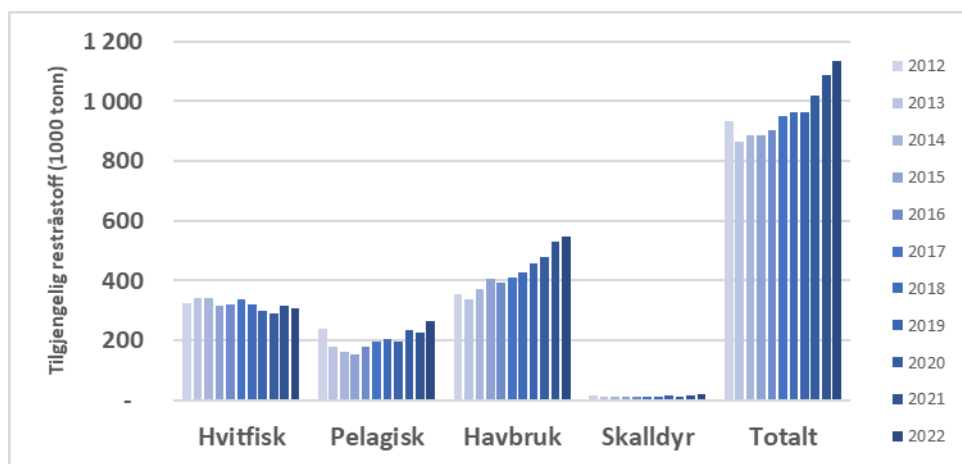

Utnyttelsen av marint restråstoff igjen på riktig vei

Fra 2021 til 2022 var råstoffbasen fra norsk sjømatindustri stabil i volum, mens utnyttelsesgraden av tilhørende restråstoff økte fra 83 % til 87 %.

Prosjekt: 901844

Hvitfisk- og pelagisk sektor opplevde i 2022 et relativt stabilt råvaregrunnlag sammenlignet med 2021. Som regel følger mengden tilgjengelig restråstoff mengden råvare, men da det var mer filetering av sild i 2022 ble tilgjengeligheten i pelagisk sektor større enn foregående år (se figur 1). Produksjonen i havbrukssektoren fortsatte økningen fra foregående år, som bidro til økt mengde tilgjengelig restråstoff, totalt.

Figur 1: Utvikling i tilgjengelig restråstoff fordelt på sektor og total (2012 til 2022)

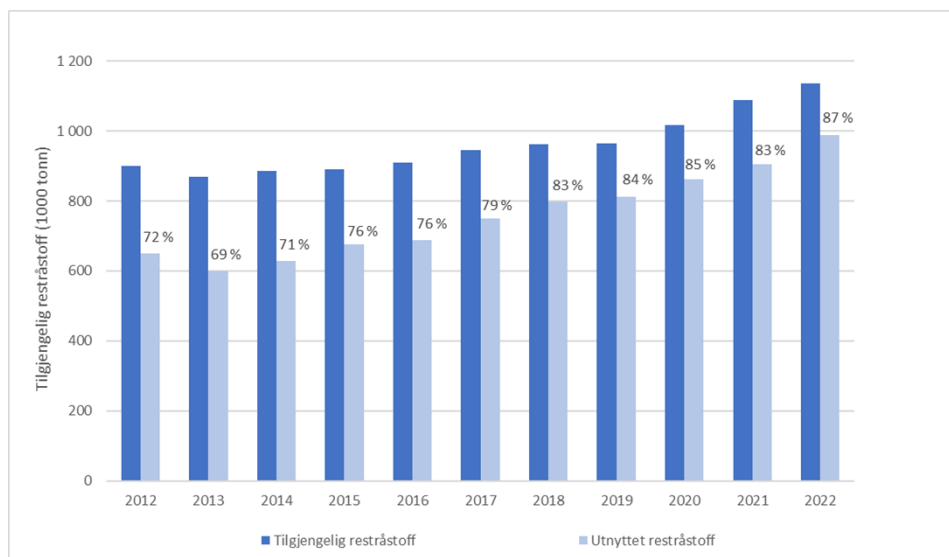
(Kilde: Fiskeridirektoratet, SSB, Norges Sjømatråd, Salgslagene, Kontali Analyse og SINTEF)

Nye rekorder

Etter et år med nedgang i samlet mengde utnyttet restråstoff ble det en opptur i 2022, særlig innenfor hvitfisksektoren. Samlet resultatet ble 87 %, som var opp fire prosentpoeng fra foregående år, særlig drevet av større ivaretagelse og bearbeiding i fiskeriene (se figur 2). Dette er høyeste utnyttelsesgraden en har observert så langt i denne serien av beregninger.

Mens pelagisk sektor har hatt en 100 % utnyttelse av restråstoffet de siste ti årene, har hvitfisksektoren fortsatt noen steg å ta, til tross for en økning fra 56 % til 67 % fra 2021 til 2022. Som for den samlede utnyttelsesgraden, noteres også hvitfisksektorens som 'all-time-high'. Økningen er særlig drevet av større mengder rundfisk landet av kystflåten og godt arbeid med tilpasset infrastruktur hos mottak og etableringer av marked over flere år.

For havbruksnæringen har utnyttelsen vært stabilt høy siden 2012, på i overkant av 90 % med kun blod som oppstår i slakteriene som eneste fraksjon hvor utnyttelse gjenstår. Med økt fokus på FoU-arbeid på blodet fra laksefisk, er det håp at en innen kort tid kan oppnå 100 % utnyttelse også for denne sektoren. I tillegg er det en økende mengde filetering i Norge i dag sammenlignet med siste tiår, hvor en særlig de siste årene har sett et økt bidrag av restråstoff fra havbrukssektoren.

Figur 2: Mengde tilgjengelig og utnyttet marint restråstoff (2012-2022)

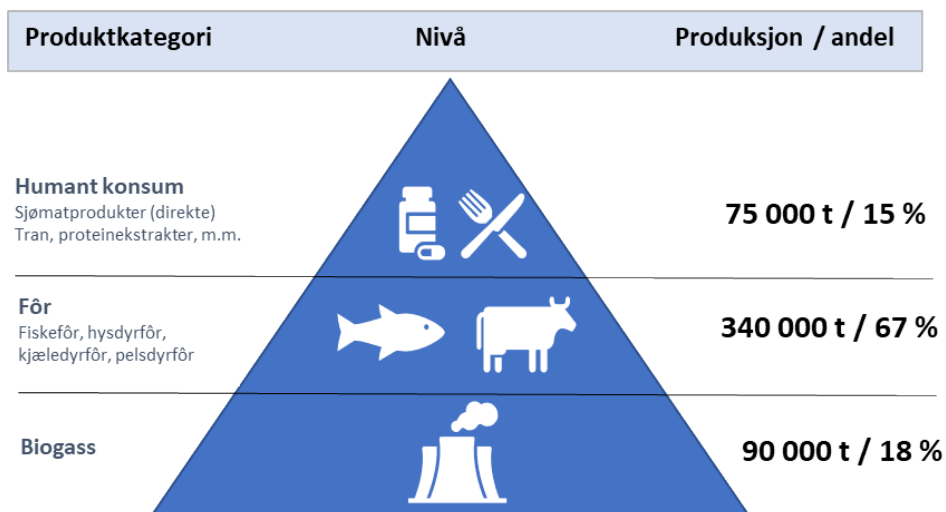
(Kilde: Kontali Analyse og SINTEF)

Fôr fortsatt største produktkategori, men synkende andeler

Marint restråstoff utnyttet i dag til tre store produktkategorier: humant konsum, fôr og biogass. Fra 2021 til 2022 steg humant konsum fra en andel på ca. 13 % til 15 %, mens det faktiske volumet økte fra ca. 63 000 tonn til ca. 75 000 tonn (se figur 3). Kategorien inneholder særlig mindre bearbeidede produkter fra hvitfisksektoren (f.eks. tørkede torskehoder) som eksporteres til humant konsum. Vanlige markeder for dette er land i Afrika og Asia.

Den største produktkategorien har siden starten vært fôr (48 %), og hovedsakelig fiskefôr. Fra 2021 til 2022 økte mengden restråstoff til fôranvendelse fra i underkant av 330 000 tonn til ca. 340 000 tonn. Med bortfall av tilgjengelig anchoveta i markedet drevet av El Niño er det ventet at etterspørselen etter fôrråvarer til fiskefôr vil øke de neste årene som gi gode priser også for restråstoffet.

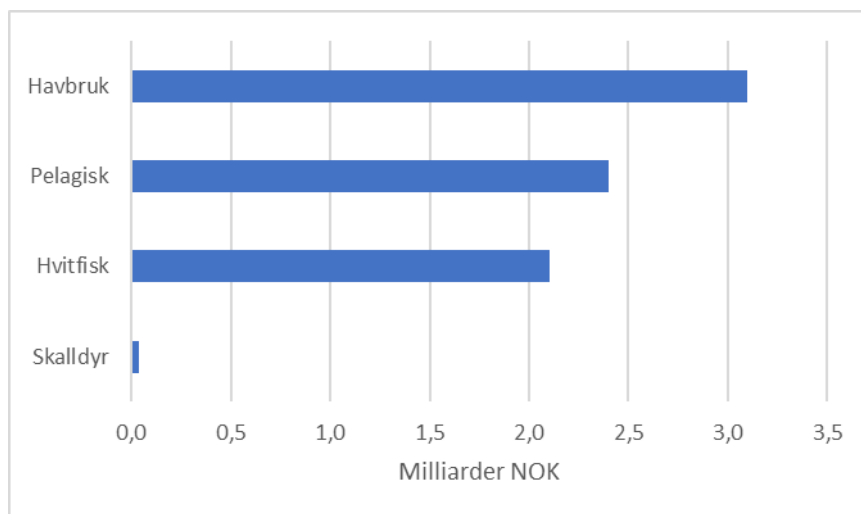
Med en økende produksjon i havbruksnæringen har også mengden lus og sykdom, samt håndtering (vaksine og lusebehandling) vist en stigende kurve. Dette har også medført et høyere antall dødfisk og utkast, som bestemt av lovverket har begrenset anvendelse, men kan inngå til f.eks. produksjon av biogass.

Figur 3: Hovedproduktkategorier for marint restråstoff i 2022 (volum i tonn og andel av total)
 (Kilde: Bedrifter, SINTEF, Kontali Analyse)

Verdiestimat

For første gang i rapportserien er det forsøkt å sette et verdiestimat på restråstoffet fra norsk sjømatindustri. Basert på innspill fra næringen og offentlig informasjon var samlet bruttoverdi omsatt på ca. 7,6 milliarder kroner i 2022. Dette er estimert å være en verdiøkning på 3,1 milliarder kroner fra råstoffet industrien har hatt som utgangspunkt, estimert til 4,5 milliarder kroner.

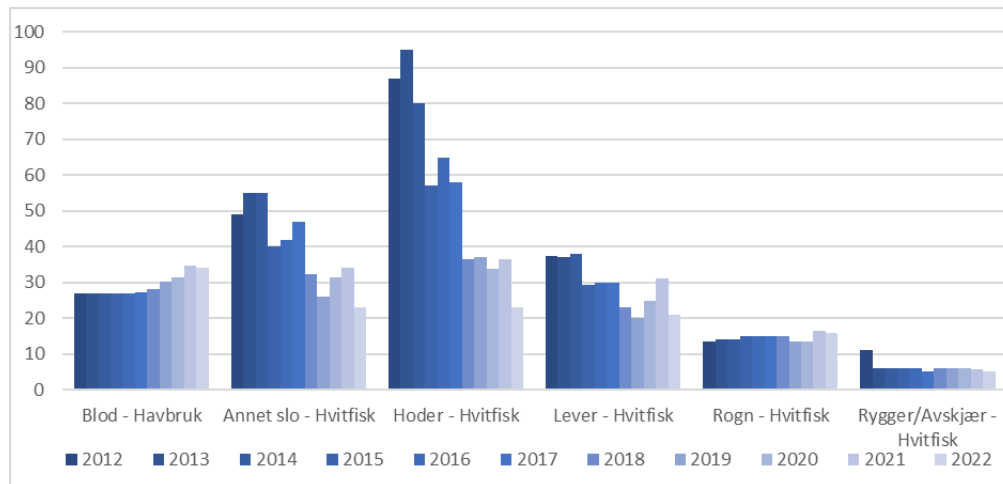

Figur 4: Salg/eksportverdi av marint restråstoff fordelt på næringssektor i 2022 (i milliarder kroner)
 (Kilde: Bedrifter, SINTEF, Kontali Analyse)

Gjenstående arbeid

Omtrent 147 000 tonn restråstoff, hovedsakelig fra hvitfisksektoren ble ikke utnyttet i 2022.

Sammenlignet med 2021, var dette en nedgang på omtrent 20 %. I tillegg kan en bemerke seg at det i 2021 var ca. 46 000 mindre restråstoff tilgjengelig enn i 2022. For første gang ble det i 2022 også funnet at blod fra havbruk var største enkeltfraksjon, fulgt av 'annet slo' fra hvitfisk, samt hoder fra hvitfisk som tidligere år har vært størst (se figur 4).

Figur 4: Ikke-utnyttet restråstoff fordelt på fraksjon og sektor (2012-2022)

(Kilde: Kontali Analyse og SINTEF)

Visningsverktøy

Visningsverktøyet er nå oppdatert med 2022-tall og gir mulighet for uttrekk av hele perioden 2012-2022 på utvalgte dataserier. Følg linken: <http://www.marintrestrastoff.no/>

For å lese mer om prosjektet på FHFs hjemmeside, følg linken:

<https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/901844/>